70 de fişe tematice

întregul NCPC republicat şi sistematizat

aplicaţii practice, jurisprudenţă

tabele sinoptice

FIŞE DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Examenul de primire în profesia de avocat ■

Concursul de admitere la Institutul Naţional al Magistraturii ■

Licenţă ■

Ediţia a XIII-a, revăzută şi adăugită

ANDREEA CIUREA
IOANA VERONICA VARGA

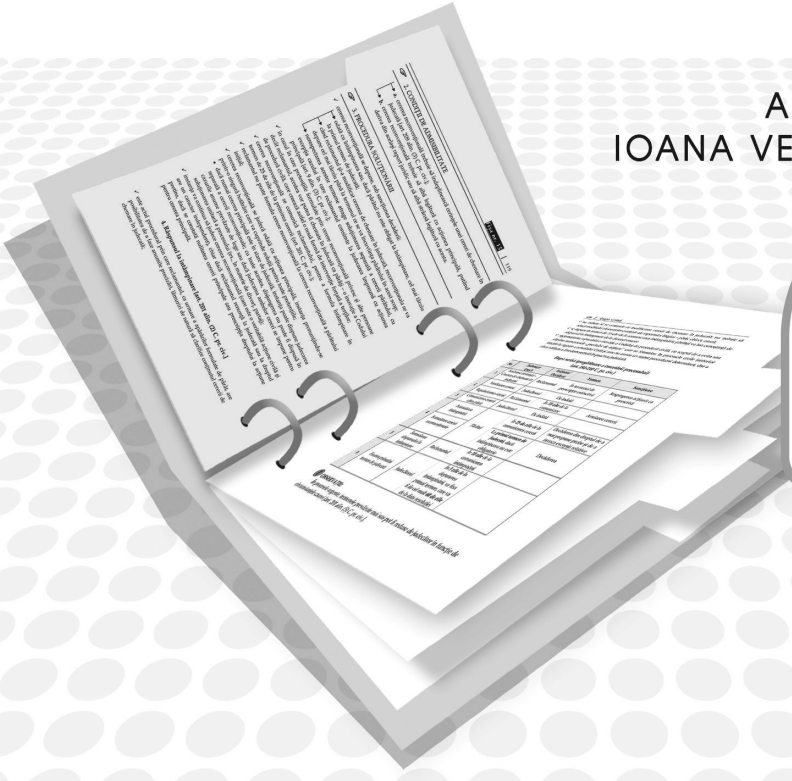

Include inserturi color: 3 tabele cu privire la mijloacele de apărare, căile de atac şi aspecte comparative între apel şi recurs!

ANDREEA CIUREA
IOANA VERONICA VARGA

FIŞE DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Ediţia a XIII-a, revăzută şi adăugită

Universul Juridic
Bucureşti
-2026-

Fişa nr. 1
PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE PROCESULUI CIVIL (art. 5-23 C. pr. civ.)

- ✓ reprezintă reguli esenţiale care guvernează întreaga activitate judiciară şi care se află într-o relaţie de interdependenţă;
- ✓ sunt consacrate în cele mai importante acte normative, interne şi internaţionale: Convenţia europeană privind drepturile omului (art. 6), Constituţia României, Codul de procedură civilă (art. 5-23), Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor şi procurorilor;
- ✓ importanţă şi rol: → contribuie la înţelegerea şi interpretarea corectă a normelor de procedură, la formarea unei jurisprudenţe unitare;
  → orientează activitatea de elaborare a legislaţiei în materia procedurii civile;
- ✓ art. 20 C. pr. civ. stabileşte expres îndatorirea judecătorului de a asigura respectarea şi de a respecta el însuşi principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancţiunile prevăzute de lege.

☞ 1. PRINCIPIUL RĂSPUNDERII JURIDICE A JUDECĂTORULUI ÎN CAZUL REFUZULUI DE A SOLUȚIONA O CAUZĂ CIVILĂ (ART. 5 C. PR. CIV.)

- ✓ concretizat în: → *interdicţia judecătorului de a săvârşi fapta de denegare de dreptate* – art. 5 alin. (1)-(3) C. pr. civ. (a se vedea şi art. 4 din Legea nr. 303/2022);
  → *interdicţia judecătorului de a stabili dispoziţii general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunţă* în cauzele supuse judecăţii, interdicţie fundamentată pe separaţia puterilor în stat şi pe relativitatea lucrului judecat [art. 5 alin. (4) C. pr. civ.];
- ✓ reprezintă pentru cetăţean o garanţie în plus a accesului liber la justiţie, a dreptului la un proces echitabil.

☞ 2. PRINCIPIUL ACCESULUI LIBER LA JUSTIȚIE (ART. 6 C. PR. CIV.)

- ✓ dreptul la un proces echitabil este în strânsă legătură cu garantarea *accesului liber la justiţie*: o procedură echitabilă nu poate fi realizată dacă litigiul nu este dedus unui judecător; toţi avem dreptul de a apela la instanţele judecătoreşti, care prin înfăptuirea justiţiei îndeplinesc

un serviciu public, având obligaţia să se pronunţe asupra oricărei cereri înregistrate pe rolul acestora [art. 1 alin. (2) C. pr. civ., art. 6 din Convenţia europeană a drepturilor omului, art. 21 din Constituţia României, art. 2, art. 8 şi art. 12 din Legea nr. 304/2022];

- ✓ statul trebuie să confere accesului liber la justiţie două calităţi: *efectivitate (eficacitate)* şi *accesibilitate*, în sensul că cetăţeanul trebuie să aibă posibilitatea de a-şi satisface în mod real drepturile şi interesele legitime în faţa instanţei; accesul la justiţie nu trebuie să fie doar iluzoriu sau teoretic;
- ✓ o procedură echitabilă implică:
  - **celeritatea procesului civil**: cerinţa ca procesul civil să se desfăşoare în mod operativ, dinamic, într-un *termen optim*, *rezonabil şi previzibil*;
    - instrumente prevăzute de Codul de procedură civilă menite să asigure durata rezonabilă a procesului: ordinea judecării proceselor (art. 215); fixarea primului termen de judecată (art. 201); obligaţia judecătorului de a estima, la primul termen la care părţile sunt legal citate, durata procesului (art. 238); luarea termenului în cunoştinţă, precum şi fixarea unor termene scurte, chiar de la o zi la alta (art. 229 şi art. 241); modificarea cererii de chemare în judecată (art. 204); reglementarea strictă a posibilităţii de a cere amânarea judecăţii (art. 221-222); judecata în lipsa părţii care a fost legal citată (art. 223); încunoştinţarea părţilor telefonic, telegrafic, prin fax, poştă electronică etc. (art. 241); propunerea dovezilor (art. 194, art. 205, art. 253 şi art. 259); posibilitatea instanţei de a dispune suspendarea judecăţii când reclamantul neglijează îndeplinirea obligaţiilor stabilite de instanţă în sarcina sa (art. 242) etc.;
  - **independenţa şi imparţialitatea instanţei**: soluţionarea litigiilor să se facă fără nicio ingerinţă din partea vreunui alt organ de stat sau persoane [art. 124 alin. (3) din Constituţie, art. 2 alin. (3) şi (4), art. 4 alin. (3) din Legea nr. 303/2022];
    - garanţii: inamovibilitatea judecătorilor, publicitatea dezbaterilor, secretul deliberării, existenţa căilor de atac etc.

☞ 3. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII (ART. 7 C. PR. CIV.)

- ✓ justiţia se înfăptuieşte în numele legii, iar judecătorii se supun doar legii. Justiţia se realizează de către instanţele judecătoreşti prevăzute de lege, înfiinţarea unor instanţe excepţionale fiind interzisă; competenţa instanţelor, compunerea completelor de judecată, căile de atac etc. – toate acestea sunt strict determinate prin lege (a se vedea art. 124 din Constituţie, art. 4 din Legea nr. 303/2022, art. 2 şi art. 4 din Legea nr. 304/2022);
- ✓ nu exclude interpretarea legii de către judecător, care trebuie să o aplice în concordanţă cu dinamica şi complexitatea vieţii sociale, nu într-un mod abstract şi static.

☞ 4. PRINCIPIUL EGALITĂȚII PĂRȚILOR ÎN FAȚA JUSTIȚIEI (ART. 8 C. PR. CIV.)

- ✓ părţilor le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal şi fără discriminări (a se vedea şi art. 16 din Constituţie, art. 9 din Legea nr. 304/2022);
- ✓ implică cerinţe precum:
  - judecarea proceselor trebuie să se realizeze de către aceleaşi organe şi după aceleaşi reguli procedurale, pentru toţi cetăţenii;
  - aceleaşi drepturi procedurale trebuie acordate tuturor cetăţenilor, fără restricţii sau privilegii;
  - instanţa trebuie să asigure un echilibru între poziţiile procesuale ale părţilor.

☞ 5. PRINCIPIUL DISPONIBILITĂȚII (ART. 9 C. PR. CIV.)

- ✓ reprezintă posibilitatea conferită de lege cetăţenilor de a sesiza autorităţile judiciare, de a stabili cadrul procesual al litigiului (obiect, părţi, cauză), de a renunţa la judecată sau la însuşi dreptul pretins, dreptul pârâtului de a achiesa la pretenţiile reclamantului, dreptul părţilor de a pune capăt procesului printr-o tranzacţie, dreptul părţilor de a exercita sau nu căile de atac, dreptul de a cere executarea silită etc.;
- ✓ judecătorul nu poate să soluţioneze litigiul decât pe baza cererii persoanei interesate (reclamantul) şi în limitele sesizării [art. 22 alin. (5)-(6) C. pr. civ.];
- ✓ *nu are caracter absolut, legiuitorul putând aduce limitări ale disponibilităţii* – exemple:
  - iniţiativa de a acţiona în justiţie este conferită şi altor organe ale statului decât titularul dreptului (Ministerul Public – prin procuror –, autoritatea tutelară etc.);
  - instanţa se va pronunţa din oficiu asupra exercitării autorităţii părinteşti, chiar în lipsa solicitării părinţilor prin cererea de divorţ [art. 919 alin. (2) C. pr. civ.];
  - instanţa nu este ţinută de temeiul juridic al cererii [art. 22 alin. (4) C. pr. civ.];
  - judecătorul poate dispune din oficiu introducerea în cauză a altor persoane, chiar dacă părţile se împotrivesc, în cazurile expres prevăzute de lege [art. 78 alin. (1) C. pr. civ.];
- ✓ trebuie armonizat, în practica judiciară, cu principiul rolului activ al judecătorului, astfel încât să existe un echilibru între cele două (art. 22 C. pr. civ.).

☞ 6. PRINCIPIUL BUNEI-CREDINȚE. OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR ȘI ALE TERȚILOR ÎN DESFĂȘURAREA PROCESULUI CIVIL (ART. 10-12 C. PR. CIV.)

- ✓ îndatorirea părţilor de a-şi exercita drepturile procesuale şi obligaţiile corelative cu bună-credinţă, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege şi fără a se